

«Хæлардзинад æмæ уæздандзинад – царды фарн».

Темæ: текст «Арсы уазджытæ».
Грамматикон æрмæг: миногон (фæлхат).

- Урочы нысантаæ:
1. Скъоладзауты базонгæ кæнын ног лексикаимæ; ныхасы мидæг дзы спайда кæнын; дзырdbæстытæ миногонтимæ бакæсын; тексты бындурыл скæнын дзырдуатон куыст.
 2. Диалогон ныхасы рæзтыл бакусын.
 3. Аив кæсыны техникайыл бакусын.
 4. Вазыгджын дзырдты арæзты æгъдæуттæ фæлхат кæнын.
 5. Тæлмацы техникайыл бакусын.

Хъомыладон хæс: Рæзын кæнын сывæллæттæм хæлардзинад, уæздандзинад æмæ аудындынад.

Урочы фæлгонц: Фæйнагыл фыст: Урсзачъе зæронд лæг
Урс бæхæй æрхызт,
Хæхтæ æмæ фæзты
Байтыдта йæ хъызт.

Урс, хæмпус æмæ рæсугъд
Хъармы донау кæны дугъ.

Интерактивон фæйнагыл ног дзырдтæ: байтыдта, митфæлдзæгъдæн, уады æхситт, хæмпус, ихзæгæлтæ, катай кæны, стæфсын, тæригъæддаг, уазалæй ризы, дæлфæдтæ, æнхъæл нæ уыди, уадтымыгъ.

Урочы рацарæзт.

- I. Бацæттæгæнæн хай.
- II. Ахуыргæнæджы раныхас урочы темæ æмæ нысантыл.
- III. Хæдз. куыст сбæрæг кæнын (æмдзæвгæ зæрдывæрдæй).

- IV. Фонетикон куыст. Дзырдтæ раст дзурын. Бакасын æмдзæвгæ. Бакусын поэтикон тексты мелодикайыл, радзурын, кæй тыххæй у æмдзæвгæ уый, ссарын орфограммæтæ. Цавд раст æвæрыныл бакусын.
- V. Аидировани (Ахуыргæнаг кæсы текст йæхæдæг). Байхъусын текстмæ æмæ дзы ссарын дзырдбæстытæ. Раргом кæнын ног дзырдтæ. Тæлмац кæнын ахуыргæнагджы æххуысæй.
- VI. Дзырдуатон куыст. Ног дзырдтæм раттын фæрстытæ, цавæр ныхасы хæйттæ сты, уый равзарын.
- VII. Диалогон ныхасы рæзтыл куыст. Бакасын текст рольтæм гæсгæ.
- VIII. Кæронбæттæн хай. Хатдзæгтæ сканын. Хæдз. куыст фæнысан кæнын.

Урочы цыд.

- I. Салам раттын. Сывæллæтты самидин кæнын урокмæ.
- II. Урочы нысанти тыххæй зæгъын.
- III. Хæдзармæ куыст сбæрæг кæнын (дзурын æмдзæвгæ).
- IV. Бакасын фæйнагыл ног дзырдтæ. Бамбарын кæнын сæ нысаниуæг, раттын фæрстытæ, зæгъын цавæр ных. хæйттæ сты. Хъызт – ацы дзырд цавæр æмдзæвгæйы æмбæлы? (ахуыр æй кодтой (Багаты Лади «Хъызт – нывгæнаг»). Иумæ дзурынц æмдзæвгæ. Цавæр ныхасы хай у? Саразут йемæ дзырдбаст. Хъызт зымæг – ныр та йæм раттут фарст (цавæр?). Ацы фарст цавæр ныхасы хаймæ дæттæм? (миногонмæ). Ноджы-ма миногонмæ цавæр фарст дæттæм? (цыхуызæн?). Цавæр ныхасы хæйттæ-ма зонæм?
- V. Бакасын æмдзæвгæ æмæ уыци-уыци фæйнагыл. Ссарын дзы миногонтæ, кæцытæм ис раттæн фарст цыхуызæн? Уæдæ цæй тыххæй сты ацы поэтикон рæнхъытæ? Æрдзурæм-ма ноджы зымæджы миниуджытыл. Цавæр хъæзтытæй хъæздыг у зымæг. Арбакæсут фæйнагмæ æмæ равзарут нывтæм гæсгæ афæдзы афонтæ. (интерактивон фæйнагыл нывтæ: сывæллæттæ ленк кæнынц цæугæдоны, миткъуыбырæй бырынц дзаныгътыл, æмбырд кæнынц дыргътæ). Кæцы афæдзы афон нæй нывты? (Уалдзæг).
- VI. а) Бакасын æмдзæвгæ, хъæугæ дзырдтæ дзы бавæрын.
 Тар хъæды ныр сырдтæн
 Раргом ис сæ... (след) (фæд)
 Хъарм... (в берлоге) (лæгæты) арфдæр
 Бафынæй нæ ... (арс)
 Хъарм хуыкком агуры
 Хинæйдзаг ... (рувас)
 Хъызт ... (от холода) (уазалæй) ризы
 Гыццыл урс ... (тæрхъус).

Ацы царæгойты иу ныхасæй куыд хонæм? (сырдтæ).

б) Физминуткæ.

VII. Ног æрмæг.

1. Аудировани.

- Сырдты кой акодтам. Уæдæ байхъусæм аргъаумæ «Арсы уазджытæ». Ратæлмац-ма йæ кæнут.

- Зæгъут-ма уазджытæ иууон нымæцы та куыд уыдзæн? (дзурынц). Арс та бирæон нымæцы куыд зæгъдзыстæм? (дзуапп дæттынц).

- Сывæллæттæ, аргъауы цауыл, кæнæ кæй тыххæй цаудзæн ныхас? (дзуапп дæттынц).

Ахуыргæнæг кæсы текст (скъоладзаутæн хæслæвæрд: текстæй хицæн кæнын ног дзырдтæ, тæлмац кæнын ахуыргæнæджы æххуыссæй). Ног дзырдтæм дæттынц фæрстытæ, ссарын тексты дзырdbæстытæ.

2. Дзырдуатон куыст.

Кæсын текст ролтæм гæсгæ. (Ахуыргæнæг йæ хъус дары раст кæсынад æмæ интонацимæ). Аргъауы кæрон дæттынц фæрстытæ тексты бындурыл, аразынц цыбыр пълан.

Зымæг хъæды.

Сырдты хъуыдытæ.

Хæлардзинад æмæ Уадтымыгъ.

Сырдты уæлахиз хъызтыл.

Уазæгуаты скъоладзаутæм.

VIII. Фæрстытæ раттын текстмæ.

1. Цæмæн бамбæхстысты сырдтæ хуынчъыты? (Уазалæй).

2. Цы сфæнд кодта тæрхъус?

3. Чи уæздандæр уыд, тæрхъус æви арс?

4. Уæздандзинадай хæлардзинадай кæцы у сæйрагдæр?

5. Уæздан адæймагæй кадджын зæгъæн ис?

6. Лæггад кæнын цæй нысан у?

7. Цавæр уæздан дзырдтæ зонут? (Бузныг, дæ хорзæхæй, табуафси, бахатыр кæн, арфæгонд у, арфæ дын кæнын æмæ афтæ дарддæр).

8. Уæдæ-ма цавæр сырдты кой не скодтам абон? (дзурынц сырдты нæмттæ).

9. Сырдтæ цæй руаджы фервæзтысты уазалæй? (Уæздандзинад æмæ хæлардзинады руаджы).

10. Нæ Ирыстоны цæры бирæ адæмыхæттытæ, уыдон кæрæдзиимæ куыд цæрынц? (хæларæй, уарзонæй).

11. Æппæт Дунейы адæм хæлар æмæ уарзонæй куы цæрой, уæд хæстытæ уыдзæн?

12. Абон нæ урочы эпиграф схынцыдтам нæ текстæй, æви нæ? Ратæлмац-ма йæ кæнут.

13. Уæдæ уæ бинонты амонд та цæуыл æнцой кæны? Арæхдæр цавæр дзырдтæй пайда кæнут: «бузныг», «дæ хорзæхæй», «табуафси», «нæмæ фæнды», «арфæгонд у», «бахатыр кæн», æви ...?

IX. Кæронбæттæн хай.

1. Хæдзармæ куыст.

а) Текст пъланмæ гæсгæ дзурын.

б) Саразын дзырдбæстытæ:

ихзæгæлтæ

салд

бырынцъаг

митæйдзаг

2. Хатдзæгтæ скæнын, бæрæггæнæнтæ сæвæрын.

3. Скъоладзаутæн раарфæкæнын æмæ сæ афæндараст кæнын.